

GÜMÜŞ KANAT İLE TOBİA VE MELEK'İN KARŞILAŞTIRILMASI

Ali PULAT*

Özet

Çocuk edebiyatında karşılaştırma ile yapılacak uygulama çalışmaları üzerinde daha dikkatli ve özenli durulmalıdır. Bilimsel metotlarla yapılan karşılaştırmalar çocuk okuyucular üzerinde öğretmenler ve veliler tarafından da gözlemlenmelidir.

Bu anlayış çerçevesinde Gümüş Kanat ile Tobia ve Melek karşılaştırıldığında birçok ortak yönlerinin olduğu görülmüştür. Karşılaştırmadan maksat birini ötekinden daha üstün göstermek değildir. Çocuk edebiyatında karşılaştırmaların amacı metnin daha iyi anlaşılmasıdır. Aynı zamanda okuyucu farklı anlayışları karşılaştırma çalışmaları sayesinde daha iyi kavrayacaktır.

Gümüş Kanat'ın kahramanı Kemal, yetişkin birey gibi hareket eden bir çocuktur. Mükemmel bir çocuk tipi çizilmiştir, hiç hata yapmaz. Hatta yaramazlık nedir bilmez. Olumlu yönlerini ailesinde gördüğü sevgiden ve inançlarına olan samimi bağlılığından alır. Doğru ve güzel davranışlarının mükâfatını da görür.

Tobia ve Melek'te Martina, birçok yetişkinin göremediklerini, hissedemediklerini ve düşünemediklerini çarpıcı örneklerle önümüze koyabilen çok kabiliyetli bir kızdır. Martina'nın yaşadıkları ile sadece çocuklar değil aynı zamanda yetişkinler de uyarılmış olur. Eserde çocukların iç dünyalarının farklılığı ve zenginliği gösterilmeye çalışılır.

İki eserde de kahramanların çıkış yolu aradıkları yerlerde kendi kültürlerine uygun bir anlayışla iki yardımcı unsur ortaya çıkar. Gümüş Kanat ve Melek. Gümüş Kanat iyi niyetli adımların karşılığı olarak ortaya çıkarken, Melek ise kahramanın sıkıntılı anında görünür.

İki farklı anlayışın örnek bir ürünü olan iki eserde ölüm, olağanüstülükler ve toplumun sevgiye olan ihtiyacı, birçok ortak ve benzer yönleriyle ele alınmıştır.

Karşılaştırma çalışmalarının ve örnek uygulamaların çocuklar üzerindeki etkileri gözlenmeden ve bu konuda çocukların görüşleri alınmadan yapılan karşılaştırmalar eksik olur. Burada öğretmenlere ve öğrencilere önemli görevler düşmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk edebiyatı, karşılaştırma, çocuk bakış açısı, yetişkin bakış açısı, uygulamalar.

Abstract

We should take into consideration on practising exercises made by comparison in child literature. The effects of comparisons which is carried out through scientific methods should be observed not only over child readers but also teachers and parents.

It can be seen many shared points in comparison with Gümüş Kanat and Tobia ve Melek in that understanding frame. The aim of comparison is that a text is

* Öğr. Grv. Uşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Öğretmenliği Bölümü

not superior than another one. In child literature, the goal of comparison is well understanding of text. Therefore, a reader will comprehend different approaches very well.

Kemal, the hero of Gümüş Kanat, is only a child treating as an adult. He is illustrated to be a perfect character who doesn't fail. Also, he doesn't know what naughtiness is. Furthermore, he takes away his positive sides from the love that his family shows him and the beliefs that he devotes closely. He gets prizes of his good and honest behaviours.

Martina, in Tobia ve Melek, is a competent girl bringing our view into impressive examples that nobody have seen, felt and idealized. Martina's experiences bring attention for both children and adults. In that work, the variety and richness of children inner world is able to denoted to readers.

Both works include two auxiliary elements helping heroes to escape with a path that is made by their own cultures. Gümüş Kanat ve Melek. While Gümüş Kanat shows itself as a response of goodwill steps, Melek appears to hero in a moment of troublesome.

As an each example product of two distinct approaches, both works deal death, unusuals and societal need of love with many common and similar sides.

Before making comparison and practising examples, these should be tested over children and children's thoughts is to be asked. For that reason, teachers and students are responsible for these tasks.

Key Words: Child literature, comparison, child point of view, adult point of view, practices.

Giriş

Çocuk edebiyatının önemi çocuk kitapları üzerinde yapılacak çeşitli uygulama çalışmaları ile daha iyi anlaşılacaktır. Çocuk edebiyatı ile ilgilenen araştırmacılara, yayınevlerine, öğretim elemanlarına ve velilere uygulama çalışmalarının zenginleştirilmesi ile ilgili çeşitli görev ve sorumluluklar düşmektedir. Araştırmacılar yeni ve farklı uygulama çalışmaları teklif ederek, yayınevleri bu tip çalışmaları özenle basarak, öğretim elemanları sabırla uygulama çalışmalarını yönlendirip takip ederek, veliler de çocuklarına gereken ilgiyi göstererek üzerlerine düşeni yapmaya gayret edebilirler. Böylece çocuk kitaplarının daha iyi anlaşılmasına, değerlendirilmesine, daha kaliteli yayınların çocuklarla buluşmasına katkı sağlanmış olacaktır.

Çocuk edebiyatı ile ilgili uygulama alanları metin çalışmaları, drama çalışmaları, metin incelemeleri gibi başlıklar altında toplanabilir (Dilidüzgün, 2003: 54-64). Çocuk edebiyatı derslerinin kaynak kitapları, yöntem ve örnek seçimi açısından değerlendirilebilir. Diğer ülkelerdeki çocuk edebiyatları ile karşılaştırmalar yapılabilir (Akbayır, 2005: 58-75). Bilimsel metotlar ile kitaplar ve metinler arasında yapılacak karşılaştırma çalışmaları da üzerinde önemle durulması gereken bir konudur.

Karşılaştırmalar yapılırken çocuğun edebî anlamda kazanımları ön plânda tutulmalıdır. Herhangi bir üstünlük veya eziklik ön yargısından uzak

kalınarak, metnin daha iyi anlaşılması ve metnin okuyucu üzerindeki etkisi dikkate alınarak yapılan karşılaştırma çalışmaları anlamlıdır.

Karşılaştırmaların ulusal üstü nitelik taşıdıkları gözden kaçırılmamalıdır. Karşılaştırmalar konu, motif ve anlatım tekniğinde benzerlik veya etkilenme bulunabilirse yapılmalıdır (Aytaç, 2001: 93).

Karşılaştırma çalışmalarından maksat inançların, kültürlerin ve değerlerin çarpışması değil, genel anlamda anlayışların edebî eserdeki işleniş biçimleri ve izlerinin tespitidir. Hüküm vermekten çok göstermek, yargılamak yerine niceliğini ve niteliğini ortaya koymaya yardımcı olmaktır. Belirli bir düşünce ve anlayış çerçevesinde diğerini ötekileştirme veya yerli unsurları yok sayma gibi yollara sapmadan edebî anlayış ve yaklaşımları daha doğru anlamak ve tanımak kaygısı ile gerçekleşen bir karşılaştırma daha sağlıklıdır. Metinler arasındaki benzer ve ortak kavram, konu ve anlayışlar ile farklı yaklaşım ve değerlendirmeler bulunup yazar tarafından nasıl işlendiğinin ortaya konulması, öncelikle teorik anlamda hareket noktamızın belirlenmesi ile mümkündür. Teorisiz bir karşılaştırmının belirsizlik ve karmaşa meydana getireceği açıktır (Rousseau-Pichois, 1994: 15).

Yöntem

Çocuk edebiyatında iki farklı temel görüş vardır. Bunların birincisi, yetişkinlerin gözüyle ve mantığıyla çocuğun edebî eserde yer almasıdır. İkincisi ise çocuğun bakış açısı, istekleri ve iç dünyası ile edebî eserde kendini ifade etmesinin sağlanmasıdır.

İlk görüşte yetişkinlerin çocuklardan istek ve beklentileri önemsendir. Çocuğun daha çok olgun bir birey gibi davranması beklenir. Çocuk hiç hata yapmaz, fedakârdır, yaramazlık nedir bilmez. Sanki büyümüş de küçülmüş gibidir. Büyüklerin gözünde kusursuz, idealize edilmiş örnek bir tiptir.

İkinci görüşteki çocuk ise yetişkinlerin görüp anlamak istemediği üstün özelliklere sahip, yetişkinlerden farklı bir varlıktır. Bu görüşe göre çocuklar, toplumun olumsuz etkilerine yetişkinlere nazaran daha az maruz kaldıklarından masumiyetlerini daha fazla koruyabilmişlerdir. Daha az önyargılıdırlar, içindeki çocuksu duyguları daha yoğundur. Yetişkinler de çocukların bu özelliklerini dikkate almalıdırlar.

İki temel yaklaşımın alt başlıklar altında tekrar irdelenmesi, karşılaştırılan eserlerin daha ayrıntılı incelenmesini sağlayacaktır. Alt başlıklarda karşılaştırılan eserlerin benzer ve ortak yönleri hareket noktası olmalıdır. Benzer ve ortak yönler de kavram, konu ve bakış açısı gibi başlıklar altında incelenebilir.

Cahit Uçuk'un Gümüş Kanat isimli romanı ile Susanna Tamaro'nun Tobia ve Melek isimli romanı bazı benzer ve ortak yönleri ile dikkat çekmektedir. İki farklı kültürün ürünü olarak iki eserin farklı anlayışlarla ortaya çıkmasına rağmen birçok benzer ve ortak yönlerinin bulunması ve de

eserlerin kendi edebî anlayışlarıyla şekillenmeleri karşılaştırmaya değer olmalıdır.

İki eserde de metafizik unsurların yoğun bir şekilde ele alındığı görülebilir. Kader, ölüm ve ölümden sonraki sonsuzluk gibi kavramlar iki eserde de işlenmiştir. İki eserde de sevginin birey ve toplum üzerindeki olumlu etkisi çeşitli olaylarla gösterilmeye çalışılmıştır. Çocuk ve aile, çocuk ve çevre, çocuk ve inançlar gibi konular da iki eserde de yazarların bakış açıları ile ele alınmıştır.

Bu karşılaştırma çalışmasında eserlerin farklı yönlerine değinilmemiştir. Yazarın bakış açısı ve eserlerin ortak kavramları ele alış biçimleri incelenmiştir.

Özetler

Gümüş Kanat: Kemal on bir yaşlarında çok hassas, ailesine çok düşkün ve çok akıllı bir çocuktur. Babası bir iş kazasında sakat kaldığı için çalışmamakta, annesi de evlere gündeliğe gitmektedir. Ailenin bu zor durumu Kemal'i çok rahatsız etmektedir. Bir gece Kemal, daha önce yardım ettikleri ve Gümüş Kanat adını verdikleri bir kuşu rüyasında görür. Kuş, Kemal'in dışarıda bir işte çalışarak ailesine yardım etmesi tavsiyesinde bulunur. Kemal de ailesine katkı amacıyla çalışmaya başlar. Kemal çalıştıkça evde sıkıntılar azalır. Kemal iş yerinde çok sevilir. Bir gün iş yerinin altındaki dehlizlerde ustası ile gezerken gümüş kanatlı bir para bulur ve onu annesine hediye eder. Bir gece ise rüyasında dehlizleri gezerken kaybolur ve Gümüş Kanat'ın yardımı ile kurtulur. Bu arada tarihî eser kazıları yapan bir gruba rüyada gördüğü yerler vasıtasıyla yardım eder ve ödül olarak gümüş kanatlı bir madalyon alır. Kemal okumaya çok düşkündür. Kitapçı Nevzat Bey'den hediye olarak aldığı kitabı ciltlerken bir pul bulur. Bu pul çok kıymetlidir ve ailenin hayatını değiştirecek kadar yüksek bir ücrete satılabilecektir. Pulun üzerinde yine gümüş kanatlı bir kuş resmi vardır. Baba hemen müdahale eder. Sadece kitabın hediye edildiğini, pulun geri verilmesi gerektiğini söyler. Kemal de ölüm döşeğindeki Nevzat Bey'e gittiğinde bu pulun özellikle kendisine verildiğini öğrenir. Daha sonra pul satılır ve aile maddî sıkıntılarından kurtulmuş olur.

Tobia ve Melek: Martina, sekiz yaşlarında, çok dikkatli, büyüklerin çoğu zaman göremediklerini sorgulayabilen bir çocuktur. Babası çalışmamaktadır, annesi ise evlere çalışmaya gitmektedir. Anne ile babanın ilişkileri hiç iyi değildir ve Martina bundan çok rahatsızdır. Sadece haftada bir kez görebildiği dedesinin yanında çok mutludur. Çünkü dedesi torununun hayallerine ve düşüncelerine ışık tutabilecek konuşmalar yapabilmekte, torununa değer verdiğini gösteren davranış ve tutumlar sergileyebilmektedir. Bir gün annesi ile babası kavga ederek evden ayrılırlar. Dede ise hastaneye kaldırılmıştır ama bundan kimsenin haberi yoktur. Martina anne ve babasını bir gün bekler, kimsenin eve gelmediğini görünce kaderini aramak üzere dışarı çıkar. Sokaklar pek tekin değildir, soğuktur. Donmamak için çöp

tenekesine girmek zorunda kalır. Çöp toplayan Rattosa adındaki kadının evine gitmek zorunda kalır. Rattosa'nın evinden bir şikayet üzerine kaçır. Yine sıkıntılar içindedir. Tren raylarının altındaki bir boşluğa sığındığında dedesinin anlattıklarını hatırlar. Onu koruyacak birileri olmalıdır. Eğer zor durumda kaldığında kendisini koruyacak bir varlık gerçekten varsa şimdi ortaya çıkmalıdır. Birden karşısında, kendisinin koruyucu meleği olduğunu söyleyen bir yaratık belirir. Melek kendini tanıtır, görevinin Martina'yı korumak olduğunu, ne isterse yapabileceğini söyler. Martina'nın özellikle kader gibi soyut kavramları anlamasına yardımcı olur. Ömür boyu her istediğinde elinden geldiği kadar yardımcı olabileceğini söyler. Ailesinin Martina'yı merakla ve pişmanlıkla beklediğini müjdelir. Martina da önce dedesinin yanına gider ve ailesinin eskisine göre çok daha ilgi ve sevgi ile kendisine yaklaşacağını dedesinden öğrenir. Gerçekten de anne ve baba ilk defa sevgilerini göstererek çocuklarını bağırklarına basmaya hazır durumdadırlar.

Karşılaştırmalar

a) Gümüş Kanat: Kemal, bir yetişkin gibi davranır fakat fedakârca davranışlarından hiç rahatsızlık duymaz. Okulda, ailede, çalıştığı matbaada ve dışarıda sosyal ilişki kurduğu yerlerde büyüklerin beklentilerini yaparken çok mutludur. Çevreye olumlu davranırken içinden geldiği gibi hiç zorlanmadan severek hareket etmektedir. Olumlu davranışlarının karşılığını beklemez ama sırlı bir şekilde iyiliklerinin mükâfatını görür.

Yazarın bakış açısı şöyledir: Siz iyi niyetle birkaç adım atarsanız, sizi rahatsız eden birçok kötü durum iyiye ve güzele dönecektir. Yapmanız gereken iyi niyetle adım atmanızdır. Kemal, babası ile yaralı bir kuşu kurtarmış, ona bakmış ve daha sonra onu azat etmiştir. Bu kuş ise rüyalarda ona yol göstermiş ve sıkıntılarının telafisi için yardımcı olmuştur.

Kemal'in babası, çalışmadığı için kendini yiyip bitirmektedir. Kemal de babasının günden güne eridiğini gördükçe elinden geldiği kadar babası ile ilgilenmekte, çalışırken babasının gururu incinmesin diye azami gayret göstermekte ve derslerini de ihmal etmemektedir. Bu olağanüstü gayretler neticesi baba da hastalığından yavaş yavaş kurtulmaktadır.

Kemal ev işlerinde annesine yardım eder, iş yerinde çalışanlarla iyi ilişkiler kurar ve onların güveninin kazanır. Dışarıda simit satan çocuğa yardım eder, onu işe aldırır. Bir sokak kedisini doyurur ve onu eve alıp besler. Kitap satıcısı Nevzat Bey'den devamlı kitap alıp okumaya çalışır. Okuma sevgisi ve büyüklere olan saygısı sebebiyle Nevzat Bey'in dikkatini çeker. Ailesi olmayan Nevzat Bey, elindeki çok değerli pulu (üzerinde gümüş kanatlı bir kuş resmi vardır) örnek bir çocuk olarak tanıdığı Kemal'e hediye eder. Böylece Kemal ve ailesi maddî sıkıntılarından kurtulur.

b) Tobia ve Melek: Martina, dedesi vasıtası ile her eşyanın anlaşılabilir bir dili olduğunu öğrenir. Kimsenin göremediği kapılar sebebi ile insanların birbirlerini anlayamadıklarını ve iletişim

kuramadıklarını fark eder. Mutsuzlukların asıl sebebi yazara göre budur. Martina'nın yorumlarıyla hem çocukların ne kadar hassas ve ne kadar dikkatli oldukları gösterilirken hem de büyüklerin farkında olmadan yaptıkları büyük hatalar eleştirilmektedir. Martina, karı koca ilişkilerinin yüzeyselliğini fark edecek kadar iyi bir gözlemcidir. Kendisini getiren leyleklerin, hasretle bekleyen başka bir aile yerine, yanlışlık yaparak şimdiki anne-babasının balkonuna bıraktıklarını söyleyecek kadar da çocuksu davranırken sosyal bir eleştiri yapar: *“Leylekler de pek tembel ve miskin oluyorlardı. Canları nereye isterse oraya gidiyorlar ve paketleri asla geri götürmüyorlardı. Belki de Martina'nın içinde bulunduğu paket yanlış bir adrese bırakılmıştı. Onu, beşiğin çevresine oturmuş mutlulukla gülümseyerek bekleyen ve bahçeli güzel bir evde yaşayan anne babaya bırakacağına boş içki şişeleri ile dolu pis bir balkona atıvermişti.”* (s. 13-14) Fakat Martina hiç umutsuz değildir.

Martina, insanların sevgisizlik yüzünden birbirlerine kötü sözler söylemelerinden çok rahatsız olur. Okulda ezberlemek zorunda olduğu gereksiz bir sürü bilgi yüzünden de sıkılmaktadır. Oysa Martina niçin dünyaya geldiğini ve sonunun ne olacağını hep merak ediyordu. Onun için Martina farklı idi ve dedesine göre de değişik olan daha varlıklı idi. Martina kader gibi soyut bir kavramı her fırsatta öğrenmeye çalışıyordu. İnsanın ümidini kaybetmemesi gerektiğini yaşadıklarından çıkartabiliyordu ve hiçbir şeyin sonsuza dek yitirilmeyeceğini tecrübe ile çok iyi öğrenmişti.

Susanna Tamaro, toplumdaki eksiklik ve yanlışlıkları okuyucuya düz bir anlatımla doğrudan vermek yerine, kahramanı Martina'nın yaşadıkları sayesinde, kişilerin sevgiden uzaklaştığını, toplumun maddî unsurlara gereğinden fazla kıymet verdiğini ve maneviyatı yaşamlarından çıkardığını hatırlatmak istemektedir. Bunu da yetişkinlerin kolaylıkla anlayamayacağı, iç dünyası çok geniş ve zengin bir çocuğun yaşadığı olağan üstü olaylar vasıtası ile gerçekleştirir.

Martina ve Kemal'in okul hakkındaki düşünceleri de çocuk bakış açısı ve yetişkin bakış açısı arasındaki farkı net bir şekilde ortaya koyması açısından önemlidir.

Martina, anlamsız bulduğu, işine yaramayacağını düşündüğü ve ilgisini çekmeyen bilgileri sorgular. Okulu, öğretmenleri ve dersleri eleştirir. Okulda öğretilmeyen sonsuzluk, bu dünyanın anlamı ve kader gibi kavramları merak eder.

Kemal ise okulu ve okumayı çok sever. Matbaada çalıştığı dönemlerde derslerinden geri kalmamak için öğretmeninden özel dersler almaya çalışır. Üniversite okumak ve mühendis olmak hayali ile yaşar. Yetişkin bakış açısının özelliklerine göre davranır.

Ortak ve Benzer Unsurlar

Ölüm Kavramı: Her iki eserde de ölüm, bir son veya yokluk olarak değil, öncelikle sevdiklerimize kavuşma daha sonra da sonsuz ve mutlu bir hayatı yaşamaya başlamanın ilk adımı olarak kabul edilmiştir.

Gümüş Kanat'ta Kemal, annesi ile ölüm hakkında konuşur (Uçuk, 2006: 135, 170, 175). Nevzat Bey'in öleceği Kemal tarafından anlaşılınca yine ölüm kavramı gündeme gelir. Kemal bu konuşmalardan sonra ölümün korkunç bir şey olmadığına inanır.

Tobia ve Melek'te, ölen kişilerin istedikleri zaman sevdiklerini ziyaret edebilecekleri işlenir (Tamaro, 1999: 34, 35, 36). Martina'nın dedesi hastaneye kaldırıldığında Martina çok merak eder. Dedesinin ölmüş olabileceğini düşünür. Önce çok üzülür fakat dedesinin bu dünyada yapayalnız olduğunu ve anneannesine kavuştuğunda daha mutlu olacağını düşününce biraz teselli bulur. Melek de cennetten bahsederken oranın hiçbir şeyle karşılaştırılamayacak kadar güzel bir yer olduğunu söyler (Tamaro, 1999: 78, 79).

İki kitapta da ölüm gerçeği korkutularak işlenmemiş, ölümün yeni bir başlangıç olduğu kabul edilmiştir.

Olağanüstülükler: Cahit Uçuk, Gümüş Kanat'ın Kemal'e yardımını, çocuğun bazı iyi niyetli davranışlarının bir neticesi olarak; ikram, ihsan ve lütf görmesi ile ele alır. Kitapta, hayatın bazı sırlarla şekillendiği de göz önünde bulundurulursa İlâhî Kudret'in bilinmesi istendiği için bu şekilde kurgulanmıştır, denilebilir (Uçuk, 2006: 136).

Kemal, inançlı bir çocuktur, Allah'a samimiyetle dua eder. Sadece kendisine dua etmez: *"Allah'im! Allah'im! Ne olur benim sevgili Allah'im, babama eski sağlığını, neşesini ve çalışma gücünü ver. Annemin kuvvetini, cesaretini artır. Bana tekrar mektebe gitmek için izin ver Allah'im!.. Babam iyileşirse çalışır. Annem yabancı evlerde değil, kendi yuvasında dikişlerini diker, ben de mektebime giderim. Sonra Allah'im, Sen çok cömertsin. Bize güzel bir ev ver. Orada mes'ut olalım. Ne olur Allahcığım, ne olur.. Âmin!"* (Uçuk, 2006: 99).

Martina, çaresiz kaldığı bir anda koruyucu meleği sayesinde her türlü sıkıntısından kurtulacaktır. Martina'nın meleğine inanıp onu çağırması yeterlidir. Çünkü yazara göre insanlar, artık görmedikleri şeylere inanmadıkları için koruyucu meleklerinden mahrum kalmışlardır (Tamaro, 1999: 81). Yazar yanlış anlamalara meydan vermemek için Melek'e şöyle bir açıklama yaptırır: *"- Senin yaşamın için kararları veren ben değilim, Marti. Oyun kâğıtlarının destesini Yaratan hazırlıyor. Ben ve sen bir el iskambil oynuyoruz. Yere atacağımız kâğıt doğru kâğıtsa sana işaret çakabilirim: Maça üçlüsünün yerine ası at, diyebilirim."* (Tamaro, 1999: 86).

Tobia ve Melek'te, kader kavramı üzerinde çok durulur. Kader gibi soyut bir kavramın somut örneklerle anlatılması konunun kavranılmasını

kolaylaştırır. Martina, önce tren örneğini verir. Tren olmanın hoş olduğunu düşünür. Çünkü kaderinde seni yönlendiren birinin çizdiği rotada yolu şaşırma tehlikesi olmadan gitmek Martina'ya göre emniyet duygusu verecektir (Tamaro, 1999: 67). Melek de kaderi uzun bir yün yumağına benzetir. Bu yumak yavaş yavaş yuvarlanır ve yaşamı oluşturur. Yumak bazen takılmadan yuvarlanır, bazen de düğüm olur. Yumağın bir ucu insanın avucundadır, öteki ucu da Yaratan'ın sonsuz elindedir. Önemli olan yumağın ucunu elden bırakmamaktır (Tamaro, 1999: 85).

Varlıkların Dili: İki eserde de eşyaların dili, çocuksu bir anlayışla (Şirin, 2000: 19) yazarın bakış açısına göre kurgulanmıştır. Gümüş Kanat'ta matbaadaki makineler sanki "Mühendis olacaksın!" diye tempo tutmuşlardı. Bazı makineler şarkı söylüyor, bazıları şiir okuyorlardı. Kemal onların dilini artık anlayabiliyordu.

Tobia ve Melek'te ise ilk bölümün adı Eşyaların Sesi'dir. Dedesi Martina'ya tabiatındaki her varlığın ayrı bir sesinin olduğunu anlatır. İnsan, eğer isterse bu sesleri işitip anlayabilir. Hatta insan, bazı seslerin bir şiir olduğunu duyabilir (Tamaro, 1999: 5-9).

Sevgi: Gümüş Kanat'ta, Kemal'in idealize edilmiş bir çocuk tipi olması ailesindeki sevgi bağlarının gücüne bağlıdır. Kemal, ailesindeki sevgi ortamı sayesinde hayat dolu, sevecen bir çocuk olmuştur (Uçuk, 2006: 159, 160).

Tobia ve Melek'te de sevginin önemi çeşitli vesilelerle işlenir. Rattosa'nın başına gelenlerin sebebi sevgisizliktir. Kocasını öldürdüğü için çocukları elinden alınmış ve sokağa atılmıştır. Rattosa da aklını yitirmiş gibidir. Martina ondan korkar. Fakat Martina birazcık sevgisini gösterince Rattosa'nın uykusunda gülümsediğini görür (Tamaro, 1999: 63). Tobia, ailesindeki kavga ve huzursuzlukların kaynağı olarak sevgisizliği görür. Ailedeki maddi krizler sevginin yok olmasına sebep olmuştur. İnsanlar mutluluktan korkar hale gelmiştir. Yazar sosyal bir eleştiri yapmak, toplumu uyarmak düşüncesindedir. Fakat eserin sonunda aile hatasını anlayacak ve Martina'ya sevgilerini gösterecektir. Martina da umudunu kaybetmemenin karşılığını görecektir (Tamaro, 1999: 86, 88, 94).

Sonuç

Cahit Uçuk, kahramanını yetişkinlerin gözüyle şekillendirip ortaya koyarken temel birçok değeri sevgi ve gönüllülük esasına göre kurgulamıştır. Bu durum bazen bu kadar mükemmeliyetçilik olur mu sorusunu akla getirebilmektedir.

Susanna Tamaro ise çocuğun iç dünyasının zenginliğini ve sınır tanımazlığını çarpıcı örneklerle sunmaya çalışmıştır. Yazar, çocuğun olağanüstülüklerini toplumsal bir uyarı gibi anlatmak istemiştir. Kahraman hem çocuk için hem de toplum için bir ayna olmuştur.

İki eserde de ölüm, eşyanın dili ve insanlık için sevginin önemi gibi konuların çok yakın anlayışlarla ortaya konması dikkat çekicidir.

Bilimsel metotlarla yapılacak karşılaştırma çalışmaları, çocuk edebiyatı kültürü için çok önemlidir. Çocuk edebiyatı çevreleri bu konuyu gündemde tutmaya çalışmalıdır.

İki farklı kültürün eseri olarak iki farklı anlayışla yazılmasına rağmen bazı ortak ve benzer özelliklerin tespit edilmesi eserlerin daha iyi anlaşılması açısından önemlidir.

Çocuk edebiyatı içinde her kültürün ve yazarın beslendiği kaynakları kendi bakış açısı ile ortaya çıkardığının görülmesi, okuyucunun benzer ve farklılıkları tespit edebilmesi, okuma kültürünün gelişmesi yönüyle değerlendirilmelidir.

Kaynakça

Akbayır, S. (2005), “Çocuk Edebiyatı Derslerine Yönelik Hazırlanan Kaynak Kitapların Yöntem ve Örnek Seçimi Açısından İncelenmesi”, *Hece Dergisi, Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı*, S.104-105, 58-75.

Aytaç, G. (2001), *Karşılaştırmalı Edebiyat Bilimi*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Dilidüzgün, S. (2003), *İletişim Odaklı Türkçe Derslerinde Çocuk Kitapları*, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.

Rousseau, A. M.-Pichois, Cl. (1994), *Karşılaştırmalı Edebiyat*, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul.

Şirin, M. R. (2000), *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, Çocuk Vakfı Yayınları, İstanbul.

Tamaro, S. (1999), *Tobia ve Melek*, Gendaş Çocuk, İstanbul.

Uçuk, C. (2006), *Gümüş Kanat*, Bilge Kültür Sanat, İstanbul.